

1 JOHDANTO

Tutkimukset ovat osoittaneet että käytännön harjoittelulla on suuri merkitys hoitajan taitojen oppimisessa. Opiskelijaohjauksella edistetään opiskelijoiden ammatillista kasvua ja sitoutumista ammattialan toimintaan. Ohjaus lisää ja tukee opiskelijoiden oppimista silloin, kun se vastaa heidän tarpeitaan, mahdollistaa oppimisen ja kokemusten reflektoinnin sekä edistää tavoitteiden saavuttamista. Tavoitteiden sisällöt tulevat opetussuunnitelmista, joilla turvataan ja edistetään koulutuksen kansallista yhtenäisyyttä sekä riittävän ammatillisen osaamisen tasoa.

Tämä opiskelijaohjauksen hyvät käytänteet Työplussassa – käsikirja (myöhemmin käytämme nimeä käsikirja) on tarkoitettu Työplussaan tuleville terveydenhoitaja- ja fysioterapeuttiopiskelijoille sekä heidän ohjaajilleen. Käsikirjan tueksi olemme tehneet ohjatun harjoittelun palautelomakkeen (Liite 1), jolla arvioidaan harjoittelujakson sujumista. Palautelomake on tarkoitettu Työplussassa harjoittelun tehneille opiskelijoille, heidän ohjaajilleen sekä ohjaaville opettajille.

Työplus on Kokkolan-seudun terveystieteiden kuntayhtymän liikelaitos, joka tuottaa Keski-Pohjanmaan alueelle työterveyshuoltopalveluja. Käsikirjan tarkoituksena on taata mahdollisimman hyvä oppiminen harjoittelujakson aikana. Tämä työ on tehty opinnäytetyönä Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan yksikössä yhteistyössä Kokkolan työterveyshuolto Työplussan kanssa. Opiskelijaohjauksen käsikirja on sekä paperiversiona että sähköisessä muodossa. Käsikirjassa käytettävät Työplussaa koskevat julkaisemattomat lähteet olemme saaneet Työplussan palvelupäälliköltä sekä Työplussan internet-sivuiltaan.

Harjoittelun tavoitteista säädetään Valtioneuvoston asetuksen ammattikorkeakouluista 352/2003/ 7§: ssä: ”Harjoittelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija ohjatusti erityisesti ammattiopintojen kannalta keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä”. (Salonen 2005, 6.) Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden on

varmistettava, että jokainen harjoittelujakso tarjoaa riittävästi ja tarkoituksenmukaisia oppimismahdollisuuksia opiskelijalle. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköiden tehtävänä on varmistaa, että ohjaus vastaa opiskelijan tarpeita ja jaksolle asetettuja vaatimuksia. (Heinonen 2004, 13.)

Harjoittelulla on suuri merkitys hoitajan taitojen oppimisessa (Salmela 2004, 125). Ohjattu harjoittelu on keskeinen osa oppimista ja sen avulla tutustutaan työelämään (Ruohotie, Honka, Mustonen 2000, 186). Harjoittelujaksolla opiskelijat sisäistävät terveydenhuollon arvoperustaa ja sen toimintaa. Tavoitteena harjoittelussa on perehdyttää opiskelija työyksikön keskeisiin työtehtäviin sekä teorian tiedon ja käytännöntaitojen soveltamiseen työelämässä. (Heinonen 2004, 13.)

Ohjaajan tulee auttaa opiskelijaa hänen asettaessaan oppimistavoitteitaan ja valitsemaan hänen valmiuksiin sopivia tehtäviä. Lisäksi ohjaajan tulee tarvittaessa opettaa kädestä pitäen (Salmela 2004, 35). Ohjaajan tulee hallita se, mitä he vaativat opiskelijoilta ja heidän tulee myös toiminnallaan osoittaa sisäistäneensä humanistisen ihmiskäsityksen arvot (Räisänen. 2002, 36). Ohjaajan täytyy olla läsnä ja auttaa opiskelijaa luottamalla tämän kykyyn kehittyä ja kasvaa. Ohjaajan tulee sitoutua ohjaamiseen eikä ainoastaan toimia vain tiedon jakajana. Hänen tulee myös arvostaa opiskelijoita oppijana ja toimia roolimallina. (Heinonen. 2004, 30,33; Räisänen 2002, 36.)

2 TYÖYHTEISÖN ORGANISAATIO JA TOIMINTA-AJATUS

Työplussan organisaation taustalla toimii kuntayhtymän hallitus. Työplus on kuntayhtymän liikelaitos. Johtokunnassa toimii työterveysjohtaja, jonka alaisina toimivat palvelupäällikkö sekä erityisasiantuntijat. Työplussan erityisasiantuntijoina ovat kuusi työterveyslääkärinä sekä kaksi työpsykologia. Palvelupäällikkö vastaa Työplussassa 12 työterveydenhoitajasta, kahdesta työfysioterapeutista, viidestä osastonsihteeristä sekä yhdestä lääkintävahtimestarista.

www.tyoplus.fi/fi/organisaatio (Työplus 2006)

Henkilökunnan toimintaa Työplussassa ohjaavat tavoitettavuus, joustavuus ja ystävällisyys. Puolueettomuus, luotettavuus ja toimintojen jatkuvuus huomioidaan sekä turvataan asiakkaan kohtaamisessa. Työntekijöitä ohjaa asiakaskontakteissa motivoiva, positiivinen ja luottamusta herättävä työote. (Työplus 2006.)

Työplussan työntekijöitä ohjaavia arvoja ovat ihmisarvo, turvallisuus sekä ammatillisuus. Arvoja tarkastellaan asiakkaan, työyhteisön, talouden ja prosessien näkökulmista www.tyoplus.fi (Työplus 2006.)

Työplussassa tuotettujen palveluiden tulee olla hinnaltaan oikeassa suhteessa laatuun. Työplussassa huolehditaan, että toiminta on hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaista ja kustannustehokasta. Johtokunta vastaa liittohallituksen asettamien tavoitteiden sisällyttämisestä toimintastrategiaan. (Työplus 2006.)

3 TYÖPLUSSAN PALVELUTARJONTA

Työplussassa työterveyshuoltopalveluja on tuotettu vuodesta 1976 alkaen. Tällä hetkellä asiakkaina on yli 550 yritystä ja noin 10500 työntekijää. Tavoitteena on tuottaa laadukas ja oikea palvelu oikeaan aikaan (Taulukko 1).

TAULUKKO 1. Työplussan tuottamat palvelut

<ul style="list-style-type: none"> - työpaikkakäynnit ja selvitykset - alustavat ammattitauti- ja työkykyselvitykset - kuntoutustarpeen arviointi ja ohjanta - työfysioterapiapalvelut - työpsykologin vastaanotto ja lyhytterapia - henkinen ensiapu kriisitilanteissa - matkailijan terveysneuvonta 	<ul style="list-style-type: none"> - työterveyshuollollisesti painotettu sairaanhoito - päivystävä työterveyshoitaja - laboratorio- ja röntgenpalvelut - työhyvinvointiryhmät - pienkirurgiset toimenpiteet - rasitussydäntutkimukset - työtapaturmien hoito - sisätautilääkärin konsultaatiot
--	--

Päivystävä työterveyshoitaja tarjoaa asiakkaille mahdollisuuden tulla joustavasti työterveyshoitajan vastaanotolle lyhytkestoisien sairaus- tai terveysasian tiimoilta. Tämä tarjoaa toisille työterveyshoitajille mahdollisuuden keskeytyksettömään terveystarkastusvastaanottoon tai muuhun toimintaan. Tehtävinä ovat muun muassa:

- päivystysluontoinen arkivastaanotto sairaustapauksissa klo 8-15.30
- rokotusten pistäminen
- sairauslomien myöntäminen
- puhelinneuvonta
- laboratoriovastausten antaminen
- spirometriasta huolehtiminen
- apteekkitilauksen purkaminen (Työplus 2007.)

Alustavat tutkimukset ammattitautia epäiltäessä tehdään työterveyshuollossa ja tarvittaessa tutkimuksia jatketaan Keski-Pohjanmaan keskussairaalassa (myöhemmin käytetään käsitettä KPKS). Työtaturmat hoidetaan työterveydessä, mutta iltaisin ja viikonloppuisin ne hoidetaan terveyskeskuksen ja KPKS:n yhteispäivystyksessä. Erikoissairaanhoito- ja laboratoriopalvelut ovat saatavissa KPKS:sta. Röntgentutkimukset tapahtuvat terveyskeskuksen tiloissa. (Työplus 2005.)

4 LAINSÄÄDÄNTÖ TYÖTERVEYSHUOLLOSSA

Työterveyshuoltolaki (1383/2001) velvoittaa työnantajaa järjestämään työterveyshuollon palveluita palveluksessaan oleville työntekijöille. Yrittäjät tai muut omaa työtään tekevät voivat halutessaan järjestää itselleen lakisääteiset työterveyshuoltopalvelut. Työterveyshuoltolain tarkoituksena on työnantajan, työntekijän ja työterveyshuollon yhteistoimin edistää työhön liittyvien sairauksien ja tapaturmien ehkäisyä, työn ja työympäristön terveellisuyttä, työntekijöiden terveyttä sekä työyhteisön toimintaa. Työterveyshuoltolaki velvoittaa työnantajan käyttämään riittävästi työterveyshuollon ammattihenkilöitä ja heidän tarpeelliseksi katsomiaan asiantuntijoita siten, kuin hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti on tarpeen. (Ranta 2004, 172 - 173.)

Työnantaja pystyy halutessaan täydentämään työterveys sopimusta muilla terveydenhoitopalveluilla. Laajennetussa työsopimuksessa on sovitun kaltaiset ja määrääjain tapahtuvat terveystarkastukset sekä yleislääkärintasoiset sairaanhoitopalvelut. Laajennetussa työterveyshuoltosopimuksessa on mahdollisuus lisätä myös erikoislääkäreiden konsultaatio (Työplus 2007.)

Lakisääteiseen työterveyshuoltoon sisältyvät:

- työoloihin kohdistuva toiminta, työpaikkaselvitykset
- yksilölliset palvelut, tietojen antaminen ja ohjaus, terveysneuvonta
- lakisääteiset terveystarkastukset erityistä sairastamisen vaaraa aiheuttavissa töissä
- vajaa kuntoisen työntekijän terveydentilan ja työssä selviytymisen seuranta
- ensiapuvalmiuden ylläpito ja työtapaturmien torjunta
- työyhteisötoiminta, työkykyä ylläpitävän toiminnan suunnittelu ja toteutus
- kuntoutustarpeen arviointi
- ammattitautiselvitykset

(Työplus 2007)

Työterveyshuollon ammattihenkilöllä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetaan terveydenhuollon ammattihenkilöä, jolla on työterveyshuollon erikoislääkärin pätevyys tai muun laillistetun lääkärin taikka terveydenhoitajan pätevyys ja työterveyshuollon toteuttamiseen tarvittava koulutus (Luhtanen 2006, 123).

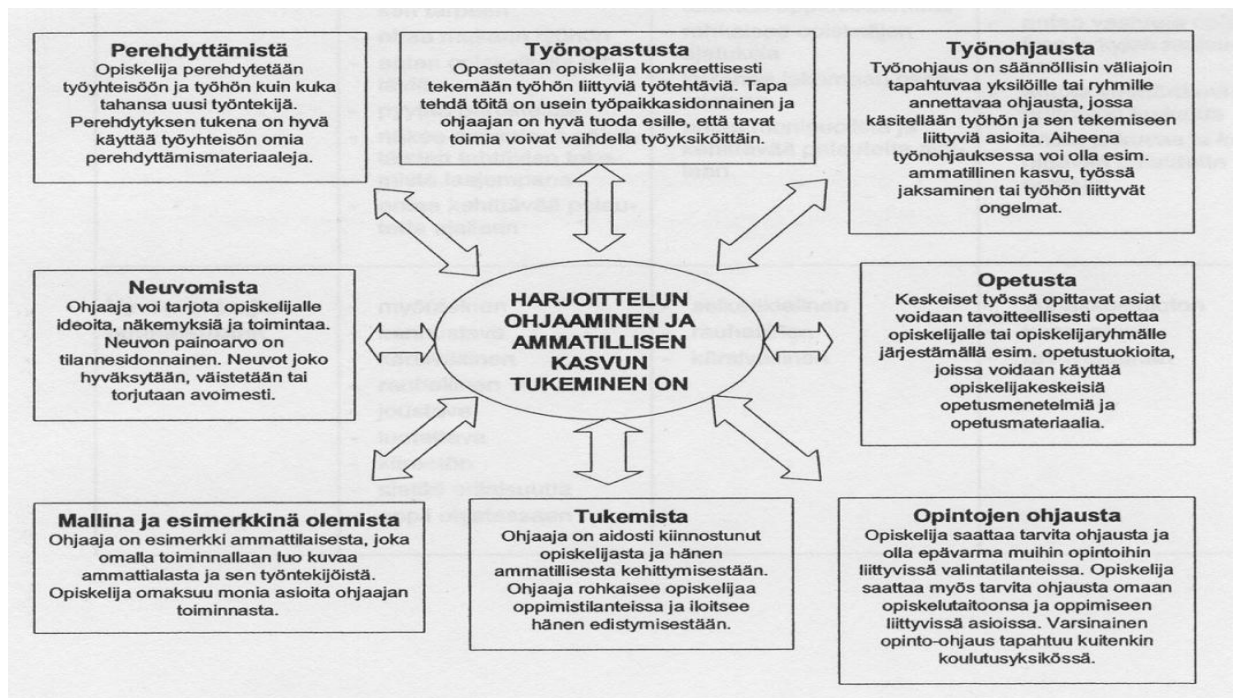
Työterveyshuollon asiantuntijalla tarkoitetaan henkilöitä, joilla on fysioterapeutin tai psykologin pätevyys ja riittävät tiedot työterveyshuollosta taikka työhygienian, ergonomian, teknisen tai muun vastaavan alan koulutus ja riittävät tiedot työterveyshuollosta tai joilla on muun kuin työterveyshuollon erikoislääkärin pätevyys (Luhtanen 2006, 123).

Työkykyä ylläpitävällä toiminnalla tarkoitetaan yhteistyössä toteutettua työhön, työoloihin ja työntekijöihin kohdistuvaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jolla työterveyshuolto omalta osaltaan edistää ja tukee työelämässä mukana olevien työ- ja toimintakykyä (Luhtanen 2006, 123).

5 OHJAAJAN ROOLI OHJAUSSUHTEESSA

Ohjaaja toimii useissa rooleissa harjoittelujakson aikana, kuten johtajana, ohjaajana, opettajana, tarkkailijana, arvioijana ja palautteen antajana. Nykyisin ohjaaja on kuuntelija, kyselijä, neuvoja ja oppija. Hänen on hyvä olla läsnä ja auttaa opiskelijaa tämän ammatillisen kasvun tukemisessa. Opiskelijaa koskevat työsuojelun säädökset hänen tulee huomioida. Ohjaajalla on suuri rooli ohjata teorian ja käytännön tietojen yhteensovittamista. (Heinonen 2004, 30,32.)

Opiskelijoiden oppiminen on tuloksellista, jos jokaiselle on nimetty omaohjaaja (Kujala, 1997, 64; Munnukka, 1997, 35 - 36). Ohjaajan tulee tiedostaa, tunnistaa, arvioida ja kehittää ohjaajana toimimiselle asettamia tavoitteita. Hänen tulee tunnistaa muuttuvat ohjausroolit harjoittelun eri vaiheissa (Kuvio 1).

KUVIO 1. Harjoittelun ohjaaminen (Heinonen 2004, 30)

Ohjaajan on sitouduttava ohjaamiseen eikä olla vain tiedonantajana. Ohjaajan merkitys ja toiminta vaihtelevat harjoittelujakson aikana (Taulukko 2).

TAULUKKO 2. Ohjaajan merkitys, hyvän ohjaajan toiminta ja ominaisuudet (Heinonen 2004, 31)

	Opiskelun alkuvaihe	Opiskelun keskivaihe	Opiskelun loppuvaihe
Ohjaajan merkitys	-tuki, turva, huolehtija -malli	-vertainen ihminen	-yhdessä oppija
Hyvän ohjaajan toiminta	-on oma itsensä -kertoo itsestään -sanoo mielipiteensä -haluaa kuunnella opiskelijan ajatuksia -ei vaadi liikaa -ei opeta liikaa -osaa arvioida ohjauksen tarpeen -otaa mukaan työhön -antaa opiskelijalle tehtäviä -pyytää perusteluja -näkee oppimisen päivittäisten tehtävien tekemistä laajempaan -antaa kehittävää palautetta ajallaan	-on kiinnostunut ohjauksesta -haluaa oppia tuntemaan opiskelijan -ei välttele ohjaustehtävää -tietää opiskelijan tavoitteet -antaa riittävästi vastuuta -osoittaa oppimistilanteita -rohkaisee opiskelijan ajatuksia -kykenee jakamaan osaamistaan -antaa monipuolista ja kehittävää palautetta ajallaan	-tunnistaa ohjauksen vaatimat voimavarat -haluaa oppia tuntemaan opiskelijan -haluaa oppia tuntemaan opiskelijan oppimistavat -tietää opiskelijan tavoitteet -antaa vastuuta opiskelijan kykyjen mukaisesti -auttaa ymmärtämään hoitotyö laajuutta -antaa jatkuvaa ja kehitettävää palautetta ajallaan
Hyvän ohjaajan ominaisuudet	-myönteinen -kannustava -kärsivällinen -rauhallinen -joustava -luotettava -kiireetön -sietää erilaisuutta -oppii ohjatessaan	-selkeäkielinen -rauhallinen -kärsivällinen	-ennakkoluuloton -kannustava -tasavertainen

Harjoittelun alkuvaiheessa keskeistä on turvallisuuden antaminen opiskelijalle, keskivaiheessa tilan antaminen opiskelijalle ja loppuvaiheessa ammattialan olemuksen ymmärtämisen yhteinen pohtiminen (Heinonen 2004, 30 - 32).

6 OPISKELIJAN ROOLI OHJAUSSUHTEESSA

Opiskelija nähdään nykyisin aktiivisena oppijana. Harjoittelussa oppimiseen vaikuttavat opiskelijan omat asenteet, uskomukset ja emootiot. Oma ohjaaja pystyy vaikuttamaan niihin, mutta vain opiskelija itse pystyy niitä muuttamaan. (Salonen 2006, 73, 88.)

Ohjaussuhteen onnistuminen edesauttaa opiskelijan ammatillista kasvua ja sitoutumista ammattialan toimintaan. Ohjauksella edistetään opiskelijan oppimista silloin, kun se vastaa opiskelijan tarpeita, edistää tavoitteiden saavuttamista sekä mahdollistaa oppimisen ja kokemusten reflektoinnin. Ohjauksen tulee kannustaa opiskelijaa itseohjautuvuuden kehittämiseen. Hänen täytyy saada tukea ja arvostusta tiedoilleen, taidoilleen ja itselleen yksilöllisesti osaavana ihmisenä. Ohjauksen tulee lisätä opiskelijan kykyä yhteen sovittaa teoretietoa ja käytännön taitoa. (Heinonen 2004, 29 - 34; Munnukka 1997, 16; Salonen 2006, 73.)

7 OPETTAJAN ROOLI OHJAUSSUHTEESSA

Ohjaavan opettajan kuuluu osallistua aktiivisesti harjoittelun suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Opettajan tehtävänä on selvittää ja ohjata opiskelijan työtehtävien tarkoituksenmukaisuutta oppimisen näkökulmasta. (Heinonen 2004, 20 - 21.) Harjoittelua ohjaavan opettajan tulisi perehdyttää opiskelijat harjoitteluun ja tukea heitä henkilökohtaisesti harjoittelutavoitteiden asettamiseksi (Kaartinen-Koutaniemi 2001, 17). Opettajan tulisi vieraila säännöllisesti harjoittelupaikassa sekä pitää yhteyttä opiskelijan ja ohjaajan kanssa (Heinonen 2004, 20-21).

Opettajan on huolehdittava siitä, että opiskelijalla on harjoittelupaikan edellyttämät tiedot ja taidot ennen harjoittelujakson alkua. Opettaja arvioi harjoitteluprosessissa koulutusyksikön työelämäyhteistyötä, opetuksen ammatillisia kehittämiskohteita ja informaatiotarpeita. Opettajat osallistuvat ohjaukseen terveydenhuollon ammatillisen asiantuntemuksensa ja harjoittelun tavoitteiden mukaisesti. Heidän tulisi vastata siitä, että harjoittelun ohjaajalla on tiedot ammattikorkeakoulun koulutusohjelmasta ja opintokokonaisuudesta. (Kaartinen-Koutaniemi 2001,18; Kolehmainen & Kallinen 2004, 33.)

8 OPISKELIJA OHJAUS TYÖPLUS SASSA HARJOITTELUN ERI VAIHEISSA

Työplus toimii terveydenhoitaja- ja fysioterapeuttiopiskelijoiden harjoittelupaikkana, joiden koulutusohjelmille on laadittu omat tavoitteet (Liite 2 ja 3). Tämän lisäksi Työplus toimii erikoistuvien työterveyslääkärien koulutuspaikkana. Ohjauksella edistetään opiskelijoiden oppimista silloin, kun ohjaus vastaa opiskelijoiden tarpeita ja edistää tavoitteiden saavuttamista mahdollistaen oppimisen ja kokemusten reflektoinnin. Keskeisenä asiana näiden tavoitteiden toteuttamiselle pidetään ohjaajan ja opiskelijan hyvää yhteistyösuhdetta, jossa ovat merkityksellistä vuorovaikutus, ilmapiiri ja luottamus. (Heinonen 2004, 29-34; Munnukka 1997, 16; Räisänen 2002, 35.)

Ohjauksella opiskelijaa voidaan opastaa ja auttaa itsensä kehittämiseen, omien pyrkimyksiensä tunnistamiseen ja itsenäisten ratkaisujen tekemiseen. Opiskelijalla on harjoittelun aikana ohjaajan tuki aina tarvittaessa. (Salonen 2006, 61, Räisänen 2002, 35.) Ohjauksen täytyy kannustaa opiskelijaa opintoihin liittyvän epävarmuuden sietämiseen ja itseohjautuvuuden kehittämiseen. Opiskelijalla on tarve saada tukea ja arvostusta tiedoilleen, taidoilleen ja itselleen yksilöllisesti osaavana ihmisenä. (Heinonen 2004, 29 - 34.)

Olemme tehneet prosessikuvauksen ohjatusta harjoittelusta, sen eri vaiheista ja käytännöistä (Liite 4) Prosessi on kuvattu opiskelijan, palvelupäällikön, ohjaajan, ohjaavan opettajan sekä Työplussan henkilökunnan näkökulmasta. Kuvaus selventää, mitä kenenkin rooli sisältää.

Harjoittelun ennakovalmistelut helpottavat harjoittelujakson aloittamista (Kuvio 2). Ennen harjoittelua opettaja käy opiskelijoiden kanssa läpi harjoittelua koskevat yleiset tavoitteet ja jaksolle kuuluvat oppimistehtävät. Opiskelijat perehtyvät harjoitteluun liittyviin käytännön asioihin ja ovat motivoituneet aloittamaan harjoittelun perehdyttyään infopakettiin. Harjoittelupaikka on organisoitu yhdessä koulutusyksikön kanssa harjoittelun yleisen suunnittelun. (Heinonen 2004, 36.)

Viimeistään huhtikuussa sovitaan elo-tammikuun harjoittelujakson ja lokakuussa helmi- kesäkuun harjoittelujakson opiskelijamäärät. Työplus maksaa opiskelijalle harjoitteluaikana aiheutuvat kulut (esim. mahdolliset koulutukset).

Palvelupäällikkö	Ohjaaja	Ohjaava opettaja	Opiskelija
- vastaa ohjaajien ja varaohjaajien nimeämisestä huomioiden opiskelijoiden toiveet - lähettää infopaketin opiskelijoille - vastaa harjoittelujakson suunnittelusta ja organisoinnista yhdessä koulutusyksikön kanssa - huolehtii, että henkilökunta tietää opiskelijoiden saapumisesta	- on suorittanut työpaikkaohjaaja-koulutuksen/ harjoittelun ohjaajan koulutuksen - on valmistautunut opiskelijaohjaukseen - On tietoinen opiskelijan yleisistä harjoittelujakson tavoitteista	- osallistuu opiskelijoiden sijoitussuunnitelman laatimiseen huomioiden opiskelijoiden toiveet mahdollisuuksien mukaan - lähettää suunnitelman palvelupäällikölle suunnitellusti - varaa/varmistaa opiskelijalle harjoittelupaikan - ilmoittaa mahdollisista muutoksista palvelupäällikölle - käy harjoittelua koskevat yleiset tavoitteet läpi opiskelijoiden kanssa.	- perehtyy harjoitteluun liittyviin käytännön asioihin - perehtyy oppimistehtäviin - tutustuu saamaansa info-pakettiin - ilmoittaa palvelupäällikölle kiinnostuksen kohteen sa ohjaajavalinnan helpottamiseksi - orientoituu tulevaan harjoittelujaksoon

KUVIO 2. Harjoittelun ennakkovalmistelut

Työplus on kehittänyt infopaketin terveydenhoitaja- ja fysioterapeuttiopiskelijoille tulevaa harjoittelujaksoa varten. Opiskelijat saavat tutusta infopakettiin ennen harjoittelun alkua. Infopaketti lisää tietoa Työplussasta harjoittelupaikkana. Infopaketin pohjalta opiskelija voi laatia omat henkilökohtaiset tavoitteensa ja omat kiinnostuksen kohteensa tulevalle harjoittelujaksolle. Infopaketin tarjoaman tiedon avulla, opiskelija pystyy vaikuttamaan oman ohjaajansa valintaan omien kiinnostustensa mukaan. Työplussasta lähetetään Infopaketit koululle, harjoittelun ohjaavalle opettajalle. Ohjaava opettaja jakaa infopaketit niille opiskelijoille, jotka suorittavat harjoittelun Työplussassa.

Infopaketti sisältää:

- CD:n, jossa esitellään yleisesti Työplus ja henkilökunta
- artikkeli, jossa tiivistetysti Työplussan tarjoamat palvelut

- perehtymispassi (Liite 5), jota täytetään harjoittelun ajan. Perehtymispassi on ollut käytössä Työplussassa ja se on koettu tarpeelliseksi. Passin avulla varmistat saavasi kaiken oleellisen tiedon, jotta harjoittelun onnistuminen pystyttään turvaamaan mahdollisimman hyvin.
- esite keskeisten työterveyshuoltopalveluiden sisällöstä
- työterveyshoitajan toimenkuvan Työplussassa
- keskeiset tehtävät, jotka rytmittävät työterveyshoitajan työpäivää
 - työpaikkaselvitys ja terveystarkastus
 - sairaanhoito (päivystävän tth:n tehtävät) (Työplus 2007)

Harjoittelujakson alussa kiinnitetään huomiota opiskelijan vastaanottoon ja luottamusta herättävän ilmapiirin luomiseen (Kuvio 3.) Opiskelijat perehdytetään työyksikön tiloihin ja toimintatapoihin. Ohjaaja on tietoinen opiskelijan henkilökohtaisista tavoitteista. Alkukeskustelussa tarkennetaan oppimistavoitteet ja -tehtävät. Ohjaaja huomioi opiskelijan ohjaustarpeet oman työnsä kokonaissuunnittelussa (Heinonen 2004, 36 - 37.) Opiskelija laatii työvuorot ohjaajansa kanssa. Mahdolliset ennakoitavat poissaolot opiskelija sopii opettajan kanssa. Yllättävästä poissaolosta opiskelija ilmoittaa omalle ohjaajalleen.

Palvelupäällikkö	Ohjaaja	Ohjaava opettaja	Opiskelija
- vastaanottaa opiskelijat klo 8.00 pitäen infotilaisuuden - perehdyttää opiskelijat työyksikköön sekä käy läpi käytännön asiat (mm. poissaolot, työasut, ruokailu) - esittelee ja jakaa perehdytyspassit opiskelijoille - ilmoittaa omat ohjaajat opiskelijoille - vastaa omalta osaltaan positiivisen työ/opiskeluilmapiirin luomisesta	- perehdyttää opiskelijan omaan työnkuvaansa ja toimintatapoihinsa - sopii opiskelijan kanssa työvuoroista - osallistuu alkukeskusteluun yhdessä opiskelijan ja opettajan kanssa - esittää omat toiveet ja odotukset opiskelijan opiskelusta - huolehtii omalta osaltaan palautteen ja arvioinnin antamisesta - vastaa omalla toiminnallaan myönteisen opiskeluilmapiirin ja hyvän ohjaussuhteen luomisesta	- sopii alkukeskustelun ajankohdan yhdessä opiskelijan ja ohjaajan kanssa - varaa keskusteluun tarpeeksi aikaa (n. tunti) - alkukeskustelussa sovitaan valmiiksi loppukeskustelun ajankohta - vastaa alkukeskustelun kulusta ja tekee siitä yhteenvedon - on opiskelijan tukena ja käytettävissä harjoittelujakson ajan	- Harjoittelu alkaa klo 8 - noudattaa vaihtolovelvollisuutta - osaa määritellä harjoittelujakson merkityksen osana opintokokonaisuutta - tutustuu perehdytyspassiin ja vastaa sen käytöstä - laatii henkilökohtaiset tavoitteet ja kertoo niistä ohjaajalle - osallistuu alkukeskusteluun yhdessä ohjaajan ja opettajan kanssa - kertoo toiveistaan koskien ohjaussuhdetta - noudattaa työpaikan sääntöjä ja työvuoroja - huolehtii omalta osaltaan hyvästä ohjaussuhteesta ja työilmapiiristä

			- huolehtii, että saa palautetta koko harjoittelujakson ajan.
--	--	--	---

KUVIO 3. Harjoittelun alku

Harjoittelun edetessä keskeistä on oppiminen ja tavoitteiden saavuttaminen. Ohjaajan antama jatkuva arviointi sekä opiskelijan itsearviointi on tärkeää. Harjoittelun edetessä opiskelijan omatoimisuus kasvaa ja ohjaussuhde muuttuu enemmän ammatilliseksi vertaistoiminnaksi (Kuvio 4).

Palvelupäällikkö	Ohjaaja	Ohjaava opettaja	Opiskelija
<ul style="list-style-type: none"> - pitää Ajankohtaista terveydenhuollosta luennon - osallistuu mahdollisten ristiriitatilanteiden käsittelyyn - on tarvittaessa kontaktissa opiskelijan ja ohjaajan kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> - tekee jatkuvaa arviointia opiskelijasta ja antaa hänelle palautetta - antaa mahdollisuuden opiskelijan omalle ammatilliselle kasvulle - edesauttaa mahdollisuuksien mukana sen, että opiskelija pääsee sovittuihin tavoitteisiin - on avoin oppimaan uutta - pystyy vastaanottamaan palautetta omasta toiminnastaan 	<ul style="list-style-type: none"> - osallistuu opiskelijaohjauksen mahdollisten pulmien selvittämiseen - tarvittaessa järjestää väliarvioinnin - on yhteydessä opiskelijaan 	<ul style="list-style-type: none"> - ottaa vastuun tavoitteiden saavuttamisesta - arvioi omaa toimintaansa - tuo esille mahdolliset ristiriitatilanteet

KUVIO 4. Harjoittelun eteneminen

Harjoittelun loppuvaiheessa opiskelijan tulee tietää omat kehittämis- ja osaamisalueensa (Kuvio 5). Loppukeskustelussa arvioidaan harjoittelun tavoitteet (Liite 6), niiden saavuttaminen ja kehittämishaasteet. Arvioinnin tulee olla rakentavaa ja oppimista kehittävä. Arvioinnin periaatteiden täytyy olla yhdenvertaiset kaikille opiskelijoille, jotta heidän oikeusturvansa toteutuu. (Heinonen 2004, 38.)

Palvelupäällikkö	Ohjaaja	Ohjaava opettaja	Opiskelija
<ul style="list-style-type: none"> - palautekeskus-telu opiskelijan kanssa (1h) - kerää perehdytyspassin ja opiskelijapalautteet - huolehtii, että opiskelijat palauttavat työvaatteet ym. 	<ul style="list-style-type: none"> - miettii arviointinsa opiskelijasta - kokoaa arviointitietoa koko työyhteisöltä - kannustaa ja tukee opiskelijaa itsearvioinnissa - osallistuu loppukeskusteluun yhdessä opettajan ja opiskelijan kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> - on valmistautunut loppukeskusteluun - vastaa loppukeskustelun toteutumisesta - kykenee ottamaan vastaan palautetta toimintatavoista ja käsittelemään sitä 	<ul style="list-style-type: none"> - tekee itsearvioinnin harjoittelujaksosta - tekee arvioinnin ohjaussuhteesta - antaa palautetta harjoittelujaksosta palvelupäällikölle - osallistuu sovittuun loppukeskusteluun - ottaa vastaan saamaansa palautetta

	<ul style="list-style-type: none"> - kykenee antamaan kehittävää, kriittistä, ja kannustavaa palautetta - pystyy ottamaan vastaan opiskelijapalautetta ja käyttämään sitä hyödykseen - hyväksyy/hylkää harjoittelujakson 	<ul style="list-style-type: none"> ja kehittää sen avulla itseään - palauttaa työvaatteet ym.
--	---	---

KUVIO 5. Harjoittelun loppuvaihe

Harjoittelujakson päätyttyä jokainen käsittelee saamaansa palautetta ja pyrkii kehittämään itseään sen avulla (Kuvio 6).

Palvelupäällikkö	Ohjaaja	Ohjaava opettaja	Opiskelija
<ul style="list-style-type: none"> - tekee yhteenvedon saadusta opiskelijapalautteesta - kykenee tarvittaessa muuttamaan omia toimintatapojaan - huolehtii laskutuksesta 	<ul style="list-style-type: none"> - kykenee tarvittaessa kehittämään itseään saadun palautteen avulla 	<ul style="list-style-type: none"> - vahvistaa työvuorolistat - tekee arvioinnin harjoittelujaaksosta ja siihen liittyvistä tehtävistä - antaa opiskelijalle suoritusmerkinnän 	<ul style="list-style-type: none"> - huolehtii työvuorolistat ohjaavalle opettajalle - palauttaa harjoittelutehtävät - pystyy hyödyntämään jatkossa saamaansa palautetta - nimettömän palautteen antaminen netissä

KUVIO 6. Harjoittelun päätyttyä

9 TYÖTERVEYSHUOLLON VÄLINEET JA LAITTEET

Työyhteisössä käytettävät välineet ja laitteet voivat olla joko konkreettisia, kuten tutkimus- ja hoitovälineet tai käsitteellisiä malleja, kuten erilaiset toimintaohjeet. Näitä voivat olla muun muassa eri teoriat, mittarit ja asiakaspalautte. Näillä eri välineillä työntekijä pystyy perustelemaan omaa toimintaansa sekä työtapojaan. (Pöyhtäri & Vuontisjärvi 2000.)

Konkreettiset välineet ja laitteet, joita käytetään, ovat pääosin toimistovälineistöä sekä potilaan kliiniseen hoitamiseen liittyvää välineistöä. Esimerkiksi päivittäiseen työvälineistöön kuuluu tietokone, jossa on erilaisia ohjelmia. Näitä ovat muun muassa potilastietojärjestelmä Effica sekä keuhkotutkimuksissa käytettävä spirometriaohjelma. Jokaisella ammattikunnalla on oma työvälineistö, jota he käyttävät. (Työplus 2007.)

Käsitteelliset välineet ja laitteet ovat työntekijän työskentelyn pohjalla. Työtä ohjaa tutkittu tieto ja näyttöön perustuva hoitotyö sekä käypähoitosuositukset. Työntekijöillä on käytössään toimintakäsikirja, josta löytyy ohjeistus työssä käytettäville toimintatavoille. Tulevaisuudessa on tulossa uusi avopainotteinen Modulo-kuntoutus, joka järjestetään yhteistyössä kuntoutuslaitoksen kanssa. Työtä arvioidaan ja kehitetään erilaisten asiakaspalautteiden avulla. Vuosittain teetetään työyksikön asiakaspalauttekyseily sekä tehdään valtakunnallinen työterveyslaitoksen sairausvastaanoton ja ajanvarauksen asiakastytytyväisyyskyseily. Kaksi kertaa vuodessa järjestetään jonotusaikakysely, jossa asiakkaat arvioivat hoitoon pääsyn aikaa. (Työplus 2007.)

10 YLEISIÄ OHJEITA HARJOITTELUJAKSOLLE

10.1 Käytännön ohjeet

- Opiskelija käyttää Työplussasta saamaansa työtakkia, myös omaa työasua/omia vaatteita voi käyttää
- Nimineulan tulee olla näkyvillä
- Ruokailu tapahtuu Työplussan kahvihuoneessa omilla eväillä, terveyskeskuksen kanttiinissa tai keskussairaalan ruokalassa omakustanteisesti.
- Hajusteiden käyttö sallittu kohtuullisesti
- Päihteiden käyttö ja päihtyneenä työpaikalle tulo kielletty. Jos ongelmia ilmenee, opiskelija etenee koulun päihdehuoltomallin mukaisesti (Liite 7)
- Siisti ulkonäkö
- Limakalvolävistyksen sekä kaikki kasvojen alueen lävistyksen ovat kiellettyjä
- Mahdollisen sairastumisen opiskelija ilmoittaa harjoittelupaikkaan ja opettajalle
- Jos opiskelija kokee huonoa kohtelua, hänen tulee ottaa yhteyttä ohjaavaan opettajaan
- Opiskelija tutustuu työturvallisuuslakiin (www.finlex.fi)

10.2 Työsuojelu

10.2.1 Tartuntatautiennaltaehkäisy

Salmonellanäyte

- Näyte tulee ottaa, jos
 - Opiskelija on ollut yli 4 vrk Pohjoismaiden ulkopuolella edeltävän 3 kuukauden aikana.
 - Tarvittaessa lähetteen, näytteenottovälineet sekä ohjeet saa opiskelijaterveydenhoitajalta koululta.
 - Näyte toimitetaan elintarvike- ja ympäristölaboratorioon.

MRSA-näyte

- Näyte tulee ottaa, jos:
 - Henkilö on työskennellyt eteläsuomessa tai ulkomailla sairaaloissa
 - Henkilö itse tietää, jos on ollut mahdollisuus tartuntaan lähiaikoina
 - Henkilö on hoitanut lähiaikoina MRSA-positiivista potilasta tai työskennellyt sellaisella osastolla, jossa on hoidettu MRSA-potilaita
 - Henkilö siirtyy suoraan työhön ilman vapaapäiviä toisesta sairaalasta
 - Henkilöllä on ihovaurioita, haavaumia tai käsi-ihottumaa
 - Oppilaitos vastaa opiskelijoistaan, etteivät he ole MRSA-positiivisia ja huolehtii tarvittavat näytteet ja kontrollit.
 - Näytteenottoa varten lähetteen saa kouluterveydenhoitajalta. Näytteen valmistumiseen menee aikaa n. viikko ja negatiivisen

vastauksen tulee olla valmis ennen harjoittelujakson alkua.

Seuraavat perusrokotukset on opiskelijalla oltava voimassa:

- Jäykkäkouristus-kurkkumätä
- Polio, kuitenkin aikuisiän tehostuksia ei Suomessa tarvita
- MPR

Jokaisen on huolehdittava käsien kunnosta; terve iho ja lyhyet kynnet sekä hyvästä käsihygieniasta (käsien pesu, desinfektion käyttö ja suojakäsineiden oikea käyttö).

10.2.2 Menettely tapaturmatilanteissa

Neulanpistotapaturma on tapaturmainen pisto viruspitoisen veren tai muun kehon nesteen saastuttamalla neulalla. Tärkeimpiä Suomessa veritartunnan vaaraa aiheuttavat mikrobit ovat hepatiitti B-, hepatiitti C- ja HI-virukset.

- Puhdista altistunut alue
 - Huuhtelee runsaalla vesimäärällä
 - Älä purista haava-aluetta
 - Jos verta on ihottumassa, haavaisella iholla tai pistohaavassa, aseta vauriokohtaan 2 minuutin ajaksi alkoholipitoinen (vähintään 70 %) haude
 - Huuhtelee silmä puhtaalla vedellä tai silmänhuuhteluliuksella
- Selvitä veren lähde
 - Onko altistuksen lähteellä tiedossa olevia tai epäiltyjä veriteitse tarttuvia tauteja
- Tee ilmoitus tapaturmasta
 - Täytä tapaturmapäivänä huolellisesti neulanpistokaavake (Liite 8) ja toimita se koulutusorganisaation terveydenhoitajalle ja jäljennös työyksikköön.

- Ota myös puhelimitse yhteys mahdollisimman nopeasti kouluterveydenhoitajaan jatkotoimenpiteiden selvittämiseksi (mm. mahdolliset vasta-ainemääritykset ja B-hepatiittisarjan aloittaminen)

Tärkeintä veritartuntojen ennaltaehkäisyssä on huolelliset työmenetelmät, hyvä ammattitaito ja asianmukaiset työvälineet.

Muut opiskeluaikana sattuneet tapaturmat:

- Ota yhteys
 - Lääkəriin tai terveydenhoitajaan tapaturman asteesta riippuen. Todetaan vammat, kirjataan ja annetaan hoito-ohjeet.
- Tee ilmoitus tapaturmasta
 - Koulutusorganisaation vakuutusasioista vastaavalle, jolle toimitetaan myös mahdolliset laskut tapaturmasta johtuvista kuluista.

Väkivaltatilanne harjoittelujakson aikana:

- Täytä vastuuyksikössä käytössä oleva kirjallinen ilmoitus (Liite 9), jätä kopio siitä opiskeluterveydenhoitajalle.
- Työsuojeluorganisaatiolle menee ilmoitus väkivaltatilanteista, josta tulee jatko-ohjeet.

11 LÄHTEET

Harjoittelun kehittämishanke, Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan työrengas. Muistio 25.11.2005.

Heinonen N. 2004. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 2003:22. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki

Kaartinen-Koutaniemi M. 2001. Korkeakouluopiskelijoiden harjoittelun kehittäminen; Helsingin yliopiston, Diakonia-ammattikorkeakoulun ja Lahden ammattikorkeakoulun benchmarking-projekti. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 7:2001. Edita. Helsinki.

Kolehmainen S. ja Kallinen R. 2004. Laatua ammattikorkeakouluopintojen ohjaukseen; Oped-Laatu –projektin loppuraportti. Julkaisuja A: 1/2004. Hämeenlinna. Hämeen ammattikorkeakoulu.

Luhtanen R. 2002. Työterveyshuolto, lakikokoelma 2002. Edita Prima Oy. Helsinki.

Luhtanen R. 2006. Työelämän lait 2006. Edita Prima Oy. Helsinki.

Munnukka T. 1997. Hoitamaan oppiminen ja opettaminen. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Vammalan Kirjapaino. Vammala

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:24. Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon – koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet. Opetusministeriö.

Pöyhtäri M., Vuontisjärvi R. 2000. Oppimisvaikeudet ja moniammatillinen yhteistyö. Voimavarakartoitustutkimus Tunturi-Lapin alueelta. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Oulun kasvatustieteiden yksikkö. Kasvatustieteiden tiedekunta.

Ranta H. 2004. Sosiaali- ja terveydenhuoltolainsäädäntö 2004. Talentum Media Oy. Helsinki.

Ruohotie P., Honka J., Mustonen L. 2000. Työssäoppimisen haasteet ammattikasvatukselle. Saarijärven Offset Oy. Hämeenlinna.

Räisänen A. 2002. Hoitotyön tekijöiksi valmistuvien osaaminen, vertailututkimus opistoasteelta ja ammattikorkeakouluista valmistuvien hoitotyöntekijöiden hoitotyön toimintojen hallinnasta sekä opetuksen ja opiskelun painotuksista. Turun yliopiston julkaisuja. Lääketieteellinen tiedekunta. Hoitotieteen laitos. Hakapaino Oy. Helsinki.

Salmela M. 2004. Sairaanhoidajaopiskelijoiden hoitamisen taidot ja niiden opetus ammattikorkeakoulussa; opiskelijoiden, opettajien ja ohjaajien arviot. Lääketieteellinen tiedekunta. Hoitotieteen laitos. Painosalama Oy. Turku.

Salonen P. 2006. Aineksia onnistuneeseen harjoitteluun. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.

Salonen P. 2006. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan työrengas; loppuraportti. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.

Työplussan organisaatio. WWW-dokumentti. Saatavissa:
<http://www.tyoplus.fi/fi/organisaatio>. Luettu 29.5.2007

Työterveyshuoltolaki 21.12.2001/1383. WWW-dokumentti. Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011383>. Luettu 11.9.2007

Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738. WWW-dokumentti. Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>. Luettu 11.9.2007

Willman M. & Väänänen H. 2004. Harjoittelun käsikirja – sisätautien tulosityksikkö. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, Oulun yliopistollinen sairaala, Sisätautien tulosityksikkö.

Julkaisemattomat lähteet

Työplussan palvelupäällikkö Eija Alatalon haastattelut keväällä 2007. Kokkola.

Liiteluettelo

1. Palautelomake ohjatusta harjoittelusta Työplussassa
2. Terveystenhoitajan koulutusohjelma
3. Fysioterapeutin koulutusohjelma
4. Prosessikuvaus ohjatusta harjoittelusta
5. Perehtymispassi
6. Harjoittelujakson arviointi
7. Päihdehuoltomalli
8. Neulanpistokaavake
9. Väkivaltatilanteen kirjallinen ilmoitus